

Kommissorium for udspil om Hovedstaden 2030

Regeringen har iværksat flere initiativer for at skabe et Danmark i bedre balance bl.a.: modernisering af planloven, nedsættelse af takster på færgebilletter og trafik over Storebæltsbroen, anbefalinger fra Udvalget for levedygtige landsbyer, udflytning af statslige arbejdspladser og uddannelser mv. Det er imidlertid vigtigt også at have fokus på hovedstadsområdet, som fungerer som en vigtig vækstmotor i Danmark, og som er i konkurrence med andre nordeuropæiske storbyer.

Hovedstadsområdet vokser. Ifølge Danmarks Statistiks befolkningsprognose forventes befolkningen i hovedstadsområdet at stige med 200.000 frem mod 2030. Det skaber en række udfordringer i forhold til at imødekomme behovet for nye boliger, trafikbelastning af infrastrukturen og bevare hovedstadsområdet som attraktivt og grønt. Transport-, Bygnings- og Boligministeriet har fået udarbejdet en analyse, som viser, at der er potentiale for at øge boligudbuddet i hovedstadsområdet, men at disse imidlertid begrænses af fx reglerne om byudvikling og adgang til infrastruktur.

Hovedstadsområdet har et stærkt udgangspunkt med styrkepositioner inden for bl.a., life science, finanssektoren, det maritime område og turisme/kreative erhverv. I hovedstadsområdet er life science-industrien fx ansvarlig for over 20.000 arbejdspladser, og dertil beskæftiger de stærke vidensmiljøer omkring Københavns Universitet og DTU ca. 5.000 life science-forskere. I finanssektoren vil Storbritanniens forestående udtræden af EU skabe muligheder for, at andre europæiske storbyer, herunder København, kan overtage en del af Londons finansielle aktiviteter. Og i forhold til Det Blå Danmark er hovedstadsområdet hjemsted for nogle af de største rederier, ligesom der findes et stærkt maritimt iværksætttermiljø. Endeligt står de kreative erhverv og turismen for op imod 20 procent af beskæftigelsen i hovedstadsområdet.

Det er imidlertid vigtigt, at hovedstaden også fremadrettet er international attraktiv for fortsat at kunne tiltrække investeringer og kompetencer. På flere felter kan det blive en barriere for erhvervsudviklingen, hvis infrastruktur, tilgængelighed og den fysiske planlægning ikke følger med.

Der igangsættes derfor et tværministerielt arbejde om hovedstadsområdets udvikling frem mod 2030 med henblik på, at der udarbejdes et udspil, der skal styrke hovedstadsområdet som et område, hvor det er attraktivt at investere, arbejde og bo mv.

Et centralt element i arbejdet med Hovedstaden 2030 vil være at undersøge mulighederne for at forbedre reguleringen mhp. at understøtte væksten i Hovedstaden, herunder kan revisionen af Fingerplanen (landsplansdirektivet for hovedstadsområdet planlægning), som Erhvervsministeriet har igangsat, og hvor der er indkommet ca. 150 konkrete ændringsforslag fra de 34 hovedstadskommuner, inddrages, ligesom andre af regeringens igangværende arbejder med relevans for Hovedstaden kan inddrages.

Udspillet skal komme med bud på initiativer, der adresserer de udfordringer, som hovedstadsområdet står over for frem mod 2030. Udspillet skal bl.a. forholde sig til:

1. *Fokus på vækst og viden i hovedstadsområdet*

I hovedstadsområdet er der en stor koncentration af udenlandske investeringer, privat forskning og udvikling og en høj koncentration af højteknologiske virksomheder og vidensintensive serviceerhverv. Frem mod 2030 vil det derfor være afgørende at fastholde og udbygge hovedstadsområdets position med gode rammebetingelser for både nu- og fremtidens virksomheder, en konkurrencedygtig detailhandel og et innovativt og omstillingsparat erhvervsmiljø.

Der skal i arbejdet derfor bl.a. ses på, hvordan der gennem fx bedre regulering kan skabes grundlag for flere attraktive erhvervsområder med nærhed til bl.a. miljøerne på universiteterne og de øvrige videregående uddannelsesinstitutioner, erhvervsklynger og infrastruktur. Som led heri kan bl.a. en modernisering af stationsnærhedsprincippet, så attraktivt erhvervsbyggeri ikke unødigt forhindres, undersøges nærmere. Der kan også kigges på, hvordan hovedstadsregionen reguleringsmæssigt kan understøttes som attraktivt udviklings- og teststed for smart city-løsninger, herunder deleøkonomi og cirkulær økonomi mv., ligesom udspillet kan indeholde elementer fra regeringens igangværende initiativer vedr. life science-industrien, udviklingen af en digital hub, hovedstaden som finansielt centrum, det blå Danmark mv. Endeligt kan der i arbejdet kigges på, hvordan indsatsen for at tiltrække talenter til universiteterne, de øvrige videregående uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet kan understøttes, herunder hvordan det stærke universitets- og forskningsmiljø omkring fx KU, CBS og DTU og videnmiljøerne omkring institutioner som fx KEA - Københavns Erhvervsakademi og Københavns Professionshøjskole bedst muligt kan understøtte hovedstadsområdet.

2. *Plads til flere borgere*

Hovedstadsområdets 34 kommuner er i dag bopæl for lidt over 2 mio. indbyggere, og befolkningen i hovedstadsområdet forventes at stige med 200.000 frem mod 2030. Samtidig bygges der aktuelt ikke boliger, herunder studieboliger, i tilstrækkeligt omfang til, at udbuddet matcher efterspørgslen. I januar 2018 har Transport-, Bygnings- og Boligministeriet således offentliggjort en større analyse af det fremtidige boligmarked i København, som viser, at der skal opføres yderligere 26.000 boliger i København og Frederiksberg frem mod 2020, hvis udbuddet af boliger skal matche efterspørgslen. Sidste år blev der opført knap 5.900 nye boliger i København og Frederiksberg, hvilket er langt fra at være tilstrækkeligt til at opfylde den estimerede efterspørgsel. Analysen viser samtidig, at der er et stort potentiale for at øge boligudbuddet i hovedstadsområdet, men at potentialet begrænses af en række barrierer og udfordringer som fx byudviklingsmuligheder og infrastruktur.

Undersøgelser viser, at der er størst efterspørgsel på boliger i den centrale del af hovedstaden, mens interessen umiddelbart er dalende i takt med tiltagende afstand fra København. Over halvdelen af den forventede befolkningstilvækst i hovedstadsområdet forventes at ske i den centrale del - dvs. København og

Frederiksberg. Det giver et øget pres på bolig efterspørgslen og dermed prisstigninger i den centrale del af hovedstadsområdet.

Der skal i arbejdet derfor bl.a. ses på, hvordan man fx reguleringsmæssigt kan understøtte udviklingen af de mange potentielle boligområder, så der er plads til de mange nye beboere, og de har et sted at bo, et arbejde, adgang til grønne områder til rekreation og muligheden for at transportere sig fx ved omdannelse af eksisterende erhvervsområder. Herunder skal bl.a. kigges på, hvordan der kan skabes flere velfungerende og attraktive bycentre – både i de tættere og tyndere befolkede dele af hovedstadsområdet. Der skal også kigges på, hvordan det kan understøttes, at nye byområder, herunder havneområder, kan tages i anvendelse. Endvidere skal arbejdet koordineres med regeringens indsats i forhold til parallelsamfund og ghettoer.

3. *Effektiv og smart mobilitet*

Med en øget befolkningstilvækst, flere arbejdspladser og en bystruktur med flere centre opstår et voksende transportbehov. Udviklingen i persontrafikken forventes således at stige med 8,3 pct. i Region Hovedstaden fra 2010 til 2030¹. Det giver et pres på både vejene, skinnerne og cykelstierne og kan betyde øget luft- og støjforurening. Det er derfor en central udfordring frem mod 2030 ift. infrastruktur i hovedstadsområdet at trængslen begrænses, også under hensynstagen til morgendagens transportteknologier, trafikstyring mv. Det gælder inden for hovedstadsområdet, og det gælder med hensyn til forbindelserne ud i det øvrige Danmark og resten af verden.

Der er allerede taget en række initiativer i hovedstadsområdet, herunder etablering af letbanen langs ring 3, udbygningen af metroen, arbejdet med udvidelse af CPH Lufthavn og igangsættelse af en række undersøgelser vedr. bl.a. en østlig ringvej (havnetunnel) og Hillerød motorvejens forlængelse.

Der vil endvidere i forbindelse med den nye fingerplan skulle tages stilling til en række arealreservationer og linjeføringer.

Det skal overvejes, om der er andre allerede igangsatte tiltag, som kan være af relevans for udspillet, ligesom det kan overvejes, om der er reguleringsmæssige barrierer, der forhindrer de lokale myndigheder i at udbygge, effektivt vedligeholde eller udnytte den eksisterende infrastruktur.

På infrastrukturområdet vil der som en del af udvalgets arbejde indgå en kortlægning af de infrastrukturelle udfordringer, der gør sig gældende dels inden for hovedstadsområdet, dels i hovedstadsområdets kobling til det øvrige Danmark. Kortlægningen kan bl.a. belyse, om og hvordan igangværende infra-

¹ Trafikudviklingen i Region Hovedstaden 2010-2030 – Tetraplan 2013

strukturprojekter og -initiativer (jf. bilag A) passer ind i og imødegår de infrastrukturelle udfordringer i hovedstadsområdet.

4. *Et aktivt, attraktivt og grønt hovedstadsområde*

Bylivskvaliteter ("liveability") bliver i stigende grad vigtige for en storbys evne til at tiltrække og fastholde talenter internationalt, og dermed også for turisme, erhvervsudvikling og investeringstiltrækning. I internationale ranglister placerer hovedstadsområdet sig aktuelt ofte i toppen i forhold til "liveability". København var i 2008, 2013 og 2014 ifølge Monocle Magazine verdens bedste by at bo i. I 2016 lå København imidlertid på 4. plads og i 2017 var København faldet til en 6. plads.

Undersøgelser af boligpræferencer viser, at ren luft, begrænset grad af trafikstøj og nærheden til natur og grønne områder vægtes meget højt. Samtidig sætter det fremtidige behov for flere boliger og erhvervsområder de grønne områder og miljøet under pres. Der skal derfor i arbejdet fx kigges på, hvordan man kan ændre reguleringen, så den høje tilgængelighed til de grønne områder kan fastholdes, og så mulighederne for multifunktionalitet i de grønne kiler til fx rekreative områder, friluftsmål, forøget biodiversitet, anlæg til klimatilpasning og energiforsyning mv. kan forbedres.

Ift. indsats til styrkelse af luftkvaliteten og lign. vil initiativer udarbejdes i det kommende arbejde med en styrket klima- og luftforureningsindsats, der ventes offentliggjort i efteråret 2018, og vil efterfølgende kunne indgå i udspillet om Hovedstaden 2030.

I arbejdet kan også ses på, hvordan man understøtter de lokale myndigheder i at fastholde og udbygge hovedstadsområdets særlige bylivskvaliteter – til gavn for hovedstadsområdets indbyggere og som et aktivt internationalt. Det kan fx være ift. attraktive byrum, begrænset grad af trafikstøj, ren luft, kulturliv og hovedstadsområdets grønne og blå profil, herunder naturgenopretningsprojekter, nem adgang til grønne områder, strande, havet, mange friluftstilbud samt en høj grad af tryghed og modstandsdygtighed over for klimaforandringer. Det skal i den forbindelse overvejes, om arbejdet kan bidrage til opfyldelse af FN's 17 verdensmål, især det 11. verdensmål vedrørende bæredygtige byer og lokalsamfund.

Organisation og tidsplan

Der forberedes et politisk udspil, der kan offentliggøres ultimo 2018/primus 2019. Med henblik på at forberede udspillet nedsættes et ministerudvalg bestående af erhvervsministeren (formand) og finansministeren, økonomi- og indenrigsministeren, transport-, bygnings og boligministeren, miljø- og fødevareministeren samt uddannelses- og forskningsministeren.

Der etableres samtidig en styregruppe på DC-niveau med ovenstående ministerier.

Der nedsættes et sekretariat bestående af Erhvervsministeriet, Finansministeriet og Transport-, Bygnings- og Boligministeriet, der betjener udvalget. Andre relevante ministerier inddrages, hvor det er relevant. Eksterne interessenter kan ligeledes blive involveret i arbejdet, herunder Region Hovedstaden, hovedstadsområdets kommuner, DI mv.

Ministerudvalget får til opgave at forberede et politisk udspil, der forelægges for ØU og efterfølgende KU ultimo 2018/primus 2019. I forbindelse med arbejdet vil de samfundsøkonomiske effekter (udgiftsmæssige- og erhvervsøkonomiske konsekvenser, arbejdsudbuds- og BNP-effekter) af forslagene blive beregnet og indgå som del af beslutningsgrundlaget.